

T

O

Dille-

Suhani

R

Sufinen

W

ntamo

S

TO RAY

© 2013 Ville-Juhani Sutinen

ISBN 978-952-215-375-3

ULKOASU
Make Copies

KANNEN KUVA
Hieronymus Bosch: *Helvetii 2* (osa)

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

2013
ntamo
www.ntamo.net

Dille-Juhani Sušinen

TOORNI

eli ruukkukylän piisopöytä.

nsamo

*Hän otaksui, että elämät ovat tarinoita,
ja ymmärsi sen, että kaikki tarinat päättyvät –
kuinka muuten voitaisiin aloittaa uusi tarina?
Mutta että tarinankertojan pitäisi itse elää
tietyn tarinan halki ja kuolla sen jälkeen –
mahdotonta! Mahdotonta!*

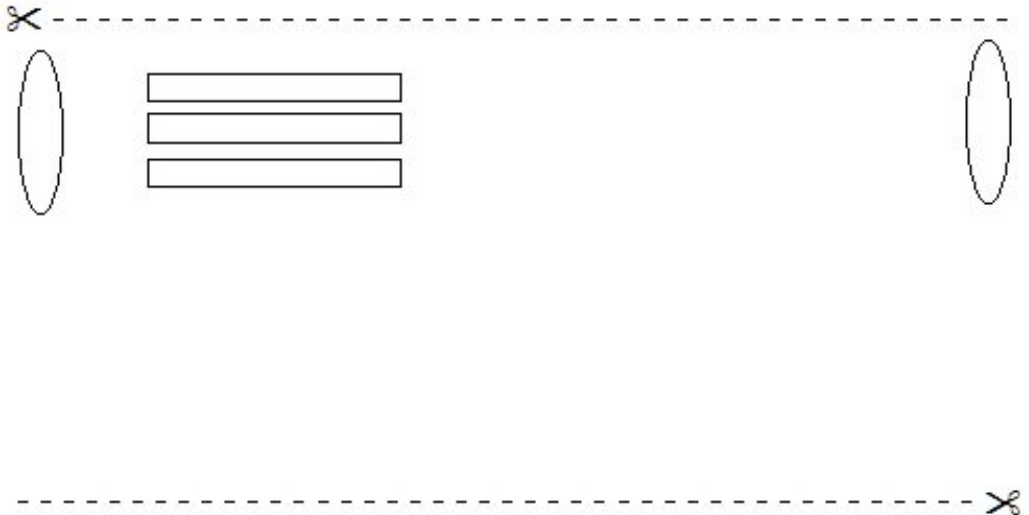
John Barth

Käyttöohjeet

Tarvittavat välineet:

- paksua mutta taipuisaa pahvia
- peilejä tai heijastavia lasipaloja (värilliset sopivat niin ikään)
- linssi, suositellaan pallonmuotoista, ns. ”kalansilmää”
- liimaa
- teippiä
- sakset

Leikkaa noin kolmentoista senttimetriä pitkä ja kymmenen senttimetriä leveä pahvisuikale. Liimaa pahvin pinnalle pitkittäin peilejä tai heijastavia lasipaloja. Tavallisesti käytetään kolmea pitkänmallista peiliä, mutta myös useampia on mahdollista sovittaa kojeeseen näkymän hajottamiseksi. Peilien välisen kulman suuruus määrää sen kuinka moneen kuvaan katsottu kohde jakautuu. Kääri pahvinsuikale rullaksi siten, että peilit tai lasipalat jäävät putken sisäpinnalle. Sovita linssi kojeen toiseen päähän. Teippaa sen jälkeen pahvi putkeksi niin, että kirkas linssi pysyy tukevasti kiinni. Myös putken toiseen päähän voi halutessaan asentaa tavallisen linssin katsomisen helpottamiseksi. Koje on valmis ja sen voi suunnata mihin tahansa ulkoiseen kohteeseen, jolloin kohde jakautuu ja värittyy.

Leikkikalu on valmis; rakennusohjeet rypistetään roskakoriin. Amu kuitenkin kyllästyy lopulta... hän rikkoo vasaralla silmää vasten tulevan linssin, kiinnittää sen tilalle irrallisen nukenpään, pysyttää laitteen juhlallisesti styroksilevyyn ja julistaa majakan valmiiksi. Se alkaa puhua.

Ensimmäinen Suone

Jannoo Gambar
(1872–1900)

”Kaikista saarista, joilla hän vieraili, vain kaksi erottuivat muista. Menneisyyden saari, hän sanoi, jossa ainoa aika oli mennyt aika, ja asukkaat olivat kaikki kyllästyneitä ja suurin piirtein onnellisia, mutta jossa harhakuvien paino oli niin valtava, että saari vajosi vähän syvemmälle jokeen joka päivä.

Toinen oli tulevaisuuden saari, jossa ainoa aika oli tulevaisuuden aika. Saaren kaikki asukkaat laativat suunnitelmia ja tavoittelivat kiihkeästi päämääräänsä – niin kiihkeästi, sanoi Ulises, että he todennäköisesti päätyisivät tuhoamaan toinen toisensa.”

Roberto Bolaño

Jos ottaa itsensä suhteen vastapäätä tai hienoisesti sivukulmaan asetetun peilin kautta (liian suuri kulma yksinkertaisesti jättää kohteen sivuun peilistä ja näin ollen myös kuvasta) valokuvan itsestään, tulee aina kuvanneeksi itsensä sijaan itseään kuvaavan itsensä... ei ole enää kohdetta, ainoastaan kohdetta alituisen seuraava, alituisen pakeneva merkityksetön väline. Jannoo G. on itseoppinut, sillä kukaan ei halunnut opettaa häntä; muistikuvat rähmäisten porttikongien ja okransävyisten sisäpihojen kaikuja vangitsemisesta kameran takaseinän tapetille vainoavat häntä. Kuvan tavoitteena ei koskaan ole vangita tai peittää mitään todellista, vaan häivyttää pelko siitä, että todellinen on kokonaan kadonnut. Jalkaterät jäävät usein kuvasta pois, vaikka ne ovat ratkaisevan tärkeitä. Olemme kuulleet niin paljon varpaista ja niiden merkityksestä, että pakahdumme jos emme näe niitä. Kenkäkauppiaiden peilit hyvittelevät vahinkoa mutteivät milloinkaan voi korvata sitä. Jannoo G. opetteli kuvaamaan aloittamalla itsestään: hän latasi levyn laatikon taakse, asetteli valmiiksi kolmijalan, peilin, itsensä, ja laukaisi. Siitä kaikki sai alkunsa. Ilman alkua ei voi olla kokonaisuutta, ei perustaa, jonka varassa se seisoo ja kaatuu. Se on jotain tämänkaltaista ja kuvaa itsensä jokaisen peilin kautta. Se, mikä jää kuvan ulkopuolelle, ei enää ole olemassa.

”Älkää hymyilkö!”

He jähmettyvät kuin lepakat. Etuoikealla kuvalevyn ennakkoidun kopion terävästi leikattuun alalaitaan nähden kaikessa kitsaassa nilviäisämyydessään (arvottomatta, ainoastaan ulkoisesti) hieman ristiriitaisesti asettunut herra Gesellius kuin vihreän palasaippuan niellyt työnkuvaansa turhautunut miimikko, supistaa kaitoja huuliaan, rypistää silmäkulmiaan ja ponnistelemattaankin näyttää pitkälti siltä kuin nuoret taiteilijat haluaisivat näyttää (ja sangen usein näyttävät) silloin kun vielä eivät ole julkaisseet, maalanneet, veistäneet, tanssineet, koonneet, näytelleet tai kuvanneet mitään: romanttisesti nälkiintyneeltä, kulkukoiramaisen kujeilevalta, tahrattoman traagiselta ja suin päin leuattomalta kuin vastapesty mielisairaalapotilas (tai samalla tavalla käsitelty itäisen korttelin asukas, jota ei kuitenkaan vaivauduta pesemään), kasvojen hennot luut kaareutuvat pehmeästi silmien alapuolella, hiukset liian vaaleat tai pitkän valotusajan pilaamat. Pitelee kädessään ruusua kuin sitä pitelevät miekkokset, jotka ovat aikeissa lahjoittaa kasvitieteellisen näyttöön mukana myös sydämensä naiselle, eivätkä oikein tiedä kuinka suhtautua kukkaan vielä kun se on heidän hallussaan (ainoastaan ojennus on harjoiteltu ele, ei niinkään kukan säilyttäminen), sormet varren ympärillä kuin olisi oppinut jotain salattua kuten hitaamman kirjoitustaidon tai löytänyt viimein korsetinnarujen solmun päät... arkeologisesti merkittävä epäorganinen jäännös.

Katseen kulkiessa kuvan pintaa vasemmalle se osuu herra Saariseen, kuvan keskellä, kupolin tai holvikaaren (koreileva kipsinen upotus paviljongin pienessä katossa) maalaus päänsä takana sädekehän tapaan avartuen, asento julkeasti eteenpäin työntyvä (ikään kuin varoittaisi leikillään jo tappionsa tunnustanutta kilpakosijaa), teeskennellyn tai jopa jäljitellyn huoleton, karheaan odotushuoneen nojatuolin materiaalia vastaavaan kangastakkiin pukeutuneena, kädessään piippu ja vankka ote siitä kuin elämästä, joka kuitenkin aina valuu, hajoaa, kolahtelee mutta on asetettavissa viivaimen asteikolle virka-aikoina (sillä piippu jos mikä on miehinen kapistus, kaareutuva ja kova, ja toisin kuin kukan, sen kantamiseen on opittu jo nuorena). Erinäisissä opettavaisissa lukemistoissa saatettaisiin sanoa, että hänestä *säteilee elämää*, mutta se ei tarkoita mitään... tässä tapauksessa kyseessä on kenties ainoastaan kameran teknisten ominaisuuksien / heikkouksien aiheuttama haloilmiö (esim. 46 asteen ylläsivuava kaari), viheliäinen virvatuli hänen taustasta poikkeavan hahmonsä ympärillä ikään kuin vedettäisiin haitari hitaasti auki.

Kolmantena ja viimeisenä ääri-vasemmalla opitun hillittyyn ja toisistaan tuntuvasti eroavissa sosiologisissa liemissä marinoituneeseen, joutilasta mieteliäisyyttä viestivään asentoonsa vakavan kopeasti suhtautuva (kuin todella jo poseerai kuvanveistäjälle patsastaan varten) herra Lindgren, kansankuvauksien muikkeen patruunan ja lukuromaaniin pellavaa käsittelevien valkokiukisten neitosten tuiman isän kaltaisena, poskien lihat riippuen kuin inuiitin telttakangas tai tupakkakukkaro (marokiininahkaa), kädessään silmälasit, ote kuin pitelisi nimenomaisesti hienointa mahdollista ruokalajia varten kehitettyä syömäkapinetta vanterien liha-annosten nauttimiseen tarkoitettujen kihvelien sijaan, toinen käsi taskussa jäykästi kuin kuivunut pataonki tai piilukon perä, rusetti kaulassa, vai sanoisimmeko

pikemminkin paksu, lyhyt ja punakka kaula pienen rusetin taakse kätkeytyneenä kuin onnettoman ja kokoonsa nähden sopimattoman mitättömän suojan taakse viheliäisessä epätoivossaan kameran paljastavalta ampuma-aukolta piiloutuva valtava eläin. Väләhtää.

”Kiitos.”

Ja äkkiä heitä ei enää ole, koska he ovat menneet kuvaan. Vai pitäisikö sanoa, että kuva on jo ohittanut heidät, ja vaikka he ovat vapaita, he eivät enää milloinkaan ylitä kuvan täydellistä muistoa, vaan toikkaroivat kukin tavallaan eteenpäin keskellä liukkaita katastrofeja, ovat aina vailla kunnollisia ominaisuuksia, vailla luotettavia koukkuja joihin ripustaa persoonalle tarpeellisia kimaltelevia tuotteita, hilpeitä kaskuja, luokkatietoisia luonteenpiirteitä, irtokauluksia, valloittavia viiksä, muskottiraas-timia, nuuskarasioita jne. Mutta kenties he eivät olekaan kadonneet, vaan ovatkin ilmenemisellään, silkalla puhtaalla ikonisuudellaan viimeinen todistus siitä, että kerran jotain todella oli: että oli jokin toinen maailma kuin se, joka on muuttunut kuvaksi ja jota palvotaan niin kuin jumalankuvaa samalla kun Jumala itse on ennättänyt kadota, häipyä taka-alalle, porkkanamaalle, turvekatolle, salaojiin, tans-siaisiin, minne lie, mutta kuvissa häntä ei ole, eikä ole milloinkaan ollut; sen pukuniekat vain unohtivat kumartaessaan niitä itsepintaisesti ja luottavaisesti.

Jannoo G. muistaa kuinka ryhtyi viimein kuvaamaan myös siskoaan, lemmikkivaristaan, pasuu-naansa, äitinsä potrettia, epäilyttäviä valumia seinässä, hämähäkkien puhteita, lakanoiden lakeuksia, lääkekaappia ja kaikkea mahdollista, mutta aina peilin kautta, kunnes viimein kuvasi toista peiliä en-simmäisen peilin kautta ja päätti lähteä Pariisiin. Mutta nämä kolme herraa – heitä ei enää ole, ja täsmälleen nyt he alkavatkin toden teolla olla niin kuin muinaisten tarinoiden sankarit, upporikkaiden lukaalit, merihirviöt ja de facto -valtiot. He voivat kadota juuri siksi, että heistä on tullut kuva, heitä on ylipäänsä käytetty ainoastaan hyödyllisinä kapineina, ei hahmoina alkuunkaan.

Kohtelias nyökkäys kameran takaa, jännittyneiden asentojen raukeaminen kuvaushetken teen-näisen ja silti ainoan pitkille lounaille ja lemmenjutuille mahdollisen maailman jälkeensä jättämässä kiusallisessa tyhjiössä, jossa eleet ja lyhyet huomautukset alkavat vähitellen täyttää tätä lioittelun kau-halla tyhjäksi ammennettua rituaalista tilaa. Pian totutaan, aletaan vaihtaa symboleita kuin kauppatava-araa, takerrutaan tarinoihin... mutta hetken he ovat todella vapaita, koska heitä ei ole kuin todisteina itsestään, ilman vaihtoarvoa. Sen lyhyen tovin he ovat riippumattomia niin kuin laadukkaan kokoel-man osaksi neulalla lävistetyt eksoottiset perhoset tai ylimitoitettun tummiin pukeutunut mies kahden sekunnin ajan ennen kuin ymmärtää avanneensa väärän asunnon oven.

”Onnistui.”

Vaihdetaan lavasteita, olkaa hyvä, etäännyttään Suomen mainekkaasta paviljongista, jonkinlaista avaruusmoskeijaa muistuttavasta kehityksen majakasta, kuljetaan kauemmas jugendin rihmastoista ja rullaportaiden peltipakoista, nouseaan ylemmäs, korjataan talteen tästä kaikesta *une photo panorami-que*, kuten Jannoo G. niin mielellään sanoo, sillä ollaanhan nyt ranskanmaalla, jossa tyttöset kisailevat eleganssissaan ikiaikaisten kappeliensa kanssa ja kurtisaanin poveen voi lemmennikkari tokaista kätensä kuin Napoleon palttoonsa nappien väliin – ja budoaarit, ah nuo ikuisen budoaarit, joissa salaisuuksia vaihdetaan kuin pöksyjä, eihän niiden salamyhkäiseen hupsutteluun voi Kihniön kirkonkylän nuoru-kainen milloinkaan kyllästyä. Vangitse, kunnianarvoisa kuvaaja, otos korkealta katolta, aina pitäjän maineikkaasta tornista saakka, ja näet allasi kuhisevan hillittömän keiton... siellä sattumina kelluvat kimpaleet lihaa, joita kannattelevat kansan hartiat, hartioiden välissä hakkaavat päät kuin pianolan mekanismit. Niiden ainoana tarkoituksena on välittää muille kulkijoille saumoistaan repeilevä sepi-tetty vaikutelma hätkähdyttävästä jalomielisestä yllätyksellisyydestä, yltäkyläisestä maailmankansalai-suudesta, joka edeltää riippumattomuutta tai viestii siitä koko maiseman liennyttävän teennäisyyden voimin: kulisseeja kulissien takana, tyttösten niiauksia, kaulanauha, eikä edes kulisseeja, vaan kuvia ku-lisseista väärään yhteyteen siirrettyinä... kaikki varteenotettavat ja riittävässä määrin eksoottisella lei-malla rangaistut maat on kuljetettu omiin looseihinsa kuin yksinäiset juomarit, jotka sopertelevat su-rullista tarinaansa illan mittaan, painuvat nukkumaan humalluttuaan ja palaavat kohmelossa varhain aamulla kauppaamaan mytomaanin varaintoiaan kuin kelalta purkautunut lanka yrittäisi omin avuin

neulansilmästä sisään vain päätyäkseen paidaksi, pompaksi tai patalapuksi panttilainaaajan toimistoon, sillä sumpit hänenkin on keitettävä, oli vihattu eli ei.

Käännä sitten kameraa hieman oikealle, ole hyvä. Vangitse ja tee todeksi tuo mahtaileva portti kuin joku *madame* olisi kaatanut suunnattoman bideen noustessaan jaloilleen sen yltä, horjahtanut ja levittänyt potan sisällön kaupungin kirjavalle matolle. Bideen uumenista ulos (ja jonkin kummallisen painovoimalain ansiosta myös sisään) valuu viiksekkäiden pierrejen, pitsisten monicojen ja viitseliäiden maailmannäyttelyvieraiden nikotteleva, hikoileva, kohiseva, vääristelevä, kimpaantunut, nuriseva, himokas, teeskentelevä, tupakoiva, suuteleva, varasteleva, näyttävä, nahistunut, romanttisesti seepioitunut ja hunsvottimaisen häikäilemätön virta, läikkyy pitkin *boulevardien* ja *ruujen* avoviemäriputkistoa, ahtautuu ajoneuvoihin tai taloihin, valuu takaisin, valtava bidee ja haukkuvat koirat, joku kantaa krokettimailaa, toisella on päässään ratsastuskypärä, kolmas on sonnustautunut teatterinaamioon ja neljännellä on suussaan meripihkapiippu – tämä on nyt, ota kuva ja se on mennyttä, todellista. Sen vuoksi sinä olet täällä, tallentamassa koko *fin de siècle*n sekasotkun, kuten Jannoo G. aina ah niin lempeästi vitsailee.

Siirry nyt, kallisarvoinen kuvaaja, takaisin sinne, missä kattilaan sullotut sammakot poseeraavat, ja kuvaa niitä, ota yksi otos kerrallaan ja yhdistä kuvat toisiinsa... saatko aikaan mitään sen enempää? Kyyt, kasken synkkä kamara, kansallisromanttista pikkusievää kaarisiltaa tukipuineen, kyntöaura ja kynnenalusissa kuljetettava kotipelto. Maalattu vilja ei tuota satoa, ei saunankiuas hopeaa. Se on suurenmoinen paviljonki, *magnifique*, ota kuva siitä, Jannoo G., vangitse nuoruuden vimmassasi kaikki mikä on tiivistetty yhteen irtonaiseksi, keskipakoiseksi kokoelmaksi koppavaa mytologiaa ja pikku- maista vakuuttamisenhalua, päälle maalattua ylpeyttä ja tuskallisen turvonnutta uskalaisuutta vailla mitään perusteita, lausu se *la fanlaan...* lehtien nokkava fotosynteesi ja kiertokammen liike, koskien pauhu ja hammasrataan limittyminen toiseen, sillä tämä on viimeinen hetki teknologiaa, vielä todellista ja suhteessa johonkin miltei yhtä väkevään, sitten kaikki muuttuu, jaetaan hyväosaisten kesken kuin siirtomaiden nuhainen epätoivo ja kotimaasta tulee pelkkä rajavyöhykkeen punavalkoinen puomi, jota kameran suljin hallitsee: ylös alas, ylös alas, ylös alas... vangitse abstraktiot, jaa lehdistön mielipide pohjoisen ulottuvuuden erityisestä eksotiikasta, sen pitkitetyistä kesäoista kuin aina alusta alkavista tai pikemminkin milloinkaan loppuhuipennukseen päättymättömistä tarinoista, kuvaa se, valloita, tunkeudu, parittele, astu siveä neito ja pidättele kunnes koskien pauhu parahtaa vapauteen. Siemaise lasista näppärän opitusti kuin piesty lintu, mutta eleganttiin tapaan niin kuin oppaissa *Pöytä- tapoja gentlemanille* (Werner Söderström Osakeyhtiö 1889) tai *Kuinka tehdä vaikutus sivistyneistöön ja menestyä* (Kansan sivistysliikkeen paino, 1893) neuvotaan. Ota kuva, katoa itse näyttämöltä (sillä niin kuin kuvattavat, myös kuvaaja katoaa lopulta: hänestä tulee vartija, jota vangit eivät milloinkaan pysty näkemään, jolloin on yhdentekevää onko hän enää paikalla) äläkä muistele lihavan Matalleenan pannuhooneen maton karkeaa karvaa paljaita varpaitasi vasten tai sitä kuinka Liselotten kanssa sytytite palamaan Inkerin tukan ja kuusi muurahaista – vähät sinun muistoistasi, painu tiehesi! Pakota vielä lavasteet katoamaan ja ole itse oma muotokuvaasi, leiki tuomaria, kertojaa, jakajaa, sillä sinun on valta, voima ja kunnia rakentaa muuri näyttämön taakse, kampata koko komedia päistikkaa. Katoa vielä näyttämöltä ennen kuin se on valmis, olet poissa, *passé*.

Kamera kuin heiveröinen huone, varieteeteatteri maailman pienimmille kääpiöille, *naine*, kuten Jannoo G. tuppaa töksäyttämään, sillä Pariisin pentele on pullollaan jos minkälaista patukkaa, sinttiä teatterilavojen täydeltä... ja jos kuvaat naista, muista, että kuva piirtyy kuvaajan silmiin ylösalaisin, hame putoaa lanteille, ja saat nähdä aivan kaiken, korsetit ja tuherot. Kamera kuin haitari, joka äänten sijaan liikuttaa maailmaa, puristaa sen kasaan ja vapauttaa uudelleen, tällä kertaa kuitenkin muuttu- neena, jossain määrin itsenäisempänä, eheämpänä tai ainakin todellisempänä.

Jannoo G. muistaa vielä elävästi kuinka myöhästyi iltarukouksesta, ei suostunut sulkemaan silmiään pelätessään kuvien tulevan. Et milloinkaan ole siellä missä tapahtuu, sillä sinä teet tapahtumat vangitsemalla ne... olet läsnä aina *ennen* H-hetkeä, etkä huomaa sitä itseään, koska kätket pääsi ka- meran mustan liinan kuin pyövelinhupun alle. Tuhoat nämä tovit kaikilta, dekapitoit ne pelkiksi tors- oiksi, senkin *exécuteur des hautes œuvres*, kuten opettelit ensyklopediasta ennen kuin astuit laivaan,

ja nyt julistat vallankumousta, jutustelet kepeästi niinikorissa pauhaavien irtopäiden kanssa ("Kas, kuinka siellä alhaalla?" "Mitäs täällä, olen aina pitänyt granaattiominoista") ja riiput korkeintaan kätesi langettaman varjon mitalla mukana, kun kovettuva kynttilän vaha (aluksi muodoton, sulava, liikkuva, lopulta jäähmettynyt vakaaksi sumpukuksi kerroksia, valumia, kerroksia...) etäännyttävä todellisesta liekistä – miten hyvänsä te kuvaattekin, kuvaatte kuitenkin. Unohda kojeesi, kolmijalka, talriikki ja huppu, loikkaa kattilaan jossa tosiasiainkin keitto kohisee, muotoutuu, valuu, ja hartiat, päät, koko bideen kammottava sisältö, hohkaava, toistaiseksi vaaraton mutta yhtä kaikki samaa ja tiedoton soppa, tahattomasti murhanhimoisen ja ennen kaikkea vimmatun kehityskelpoinen, valmis kaikkiin hirveyksiin, joita saatat keksiä ja niihinkin, joita et. Mene lavasteisiin ja ole mukana, kaikki alkaa siitä hetkestä. Taustalle kulissi, kulissisiin kuva, hahmoja sankasti eteen. Ota siitä kuva. Sitten se on, mutta entä sinä?

– Kuvaajan on oltava paikalla, muuten kuvattavaa ei ole, totesi Gambar ympärillään istuville yhdeksälle henkilölle.

– Mikä väite! kuohahteli Ardan sopuisasti ja syytti sinnikkään savukkeen. – Ja sinällään ilman perusteita.

– Ainoastaan kuva on totta. Kaikki muu on pelkästään mahdollista, niin kohteet kuin itse kuvaajakin.

– Entä ovatko kuvan ulkopuolelle jäävät kohteet olemassa? kysyi Margot.

– Kuten ikkunanruutu?

– ...autobiiliit?

– ...aseman kello?

– ...vitriinit?

– ...silmläsit?

– ...kasvihuoneet?

– Eivät milloinkaan! Vasta kuvaaminen vapauttaa ne tehtävästään. Ne ovat viettelijöitä, joiden palveluista meidän on kieltäydyttävä. Vaientakaa seireenit valokuvaamalla niitä! huudahti Gambar.

– Mutta täällä ei ole enää jäljellä mitään siitä. Se meidän on pystyttävä selittämään toisillemme ja kenties myös itsellemme, vastasi Arthur vanhimman oikeudella syvällistä teeskennellen.

– Tämä on vasta ensimmäinen tarina, sanoi kymmenvuotias tyttö hiljaa ja kaivoi nenäänsä sarakuvamaisesti.

– Ja jos kerromme riittävän monta, kenties pääsemme pois kiirastulesta. Maaailmanloppu on paska mähä, mutta mistä muusta meidän maailmamme lopulta muodostui kuin tarinoista? Siinä tapauksessa se on mahdollista luoda uudelleen kertomalla, Oie vakuutteli Hotel European ruokasaliin unoh-tuneelle joukolle. Halpa ja laiminlyöty tunnelma laskostui ensimmäisen huoneen synkän kokouksen ylle, eikä tunnelin päässä näkynyt valoa. Asiakkaiden laiskan turtunut olemus kuvasi hyvin heidän tilannettaan, sillä monet heistä olivat olleet kuolleita jo vuosikymmeniä, osa toki vähän vähemmän.

– Myy sen loppu meille, Jannoo, kehotti Arthur.

– Niin, kauppaa meille lisää.

– Mitä? kysyi Gambar viattomasti.

– Tapahtumia, elämää, kohtaloita, romansseja, mitä sitten ikinä viitsitkään sepittää. Ja kuolemia tietenkin. Me maksamme kyllä.

– Mitä saan vastineeksi?

– Muiden tarinoita. Kaupanteko perustuu vaihtoarvoon, sanoi vakavana liikemaailman mainio messias Lampo Z.

– Lupaatteko kertoa niitä? kysyi Gambar epävarmasti.

– Kyllä.

– Mutta mitä kuvan reunojen ulkopuolella sitten on?

Kymmenen ihmistä levitettyinä saliin miten sattuu, kuin väsynyt peluri ei olisi jaksanut enää poimia edellisen kierroksen arpakuutioita samettiselta veralta ja heittäisi uuden vuoron aina uusilla kuutioilla... kristallikruunut olivat tai eivät olleet aitoja, niiden kulmikkaat kiteet riippuivat katos-ta kuin lypsämättömän lehmän geometriset nisät. Tarvitsivatko kuolleet sähköä? Ja jos, niin mihin?

Ruokasalia ei voinut kutsua siistiksi, ja sen jokaiseen nurkkaan leviävä musta valottomuus lannisti asukkaita. Kuva-alaan mahtui ainoastaan salin luoteinen kulma, joka pimeään valaistuksen kannalta oli vangittavaksi soveliain: kolme ihmistä, yksi lattialla kuin epähuomiossa siivoamisen aikana siihen pudonnut seinäkoriste, asento sietämättömän vakavahenkistä teeskentelevä, jossa oli silti enemmän raukeutta ja luopumista kuin maallisissa poseerauksissa; toinen valahtanut tuolille kuin siihen hidastuksena puolihuolimattomasti singottu taikina, kasvot valuneina kuin vesiväriytyö, joka liian nopeasti ennen kuivumista oli asetettu seinälle; kolmas vain osittain kuvaan sovittautuen, pikemminkin liikettä kuin olemista, vangittuna teknisten ongelmien rajoittamaan tunkkaiseen ynnä joustamattomaan tahattomuutensa, nyt jo kaukana mutta edelleen siellä, siinä paikassa, sillä he olivat jokseenkin olemassa tai ainakin halusivat vakuuttaa sen kertomalla niin joskus olleen. Tarinoista pidettiin huutokauppaa, yö laski Belfastin ylle kuin suuri lakana. Kaikki vaikenivat kuin kuunnellakseen.

– Jalkani puutuvat.

”Jalat on saatava mukaan. Vielä yksi kuva, hyvät herrat.”

Hyvä on, *ça va*, vedä siis laitteistosi etäämmäs, rakas kuvaaja, säää objektiivin ja tarkista levy... mainiot herrat tuntevat lohtua päästessään näin pian edellisestä kuvaushetkestä luopumisen jälkeen uudelleen mukaan siihen rituaaliseen tilaan, joka pumpppaa tapakulttuurin pelastusrenkaan täpötäyteen ja viskaa sen villinä vellovaan sosiaaliseen mereen, sillä he ovat jo ennättäneet säröillä takaisin maailmaan, jossa heidän eheytensä on enää silkkaa viktoriaanista viittilöintiä. He ovat asettuneina siihen, heitä on kuvassa kolme, Gesellius, Saarinen, Lindgren, mutta sädekehä katoaa etäisyyden kasvaessa, eikä kuvattavilla ole mitään merkitystä verrattuna sankariin, joka häärii kameran takana, ja jonka nimeksi olemme ilmoittaneet Jannoo G., *photographe*. Jalat on saatava mukaan, mutta mitä menetetään kun tavoitellaan kokonaisvaikutelmaa? Näet joukon joutavia pikkuesineitä ja laajemmat kaaret kurrottumassa kupolikattoon, joka lopulta on koituvaa kohtaloksesi, vaikkeet sitä vielä tiedäkään. Muistathan, Jannoo G., kuinka kuvasit merta matkallasi Hampuriin: et milloinkaan saanut otosta, jossa meren pinta olisi peilannut sinut kuvaamassa pintaa, ja jouduit tyytymään vesiklosetin löyhkäävään studioon, jonka lavasteissa kellui kohmelaisen kipparin kurainen boa. Yhtäkkiä ei olekaan muuta kuin jäykkien patsaiden ilmaisuvoimaltaan vaimea komedia (kuin provinssia kiertävät ivakuvaelmien esittäjät puolityhjällä torilla toteuttamassa numeroaan joko päissään tai muuten vain ajatuksissaan), joka kyllä vangitsee kokonaisuuden muttei jätä yhtään tulkinnanvaraa, ei vapautta uskoa *chambren* ulkopuoliseen elämään, edes elämään muuna kuin sommitelmana, hedelmävatinahononkipöydällä, kuvana koululuokallisesta tulevia murhaajia, tippurin tartuttajia, sanaristikon ratkojia, vauhkoja ovi-vahteja, klovneja, suutareita, epäonnistuneita maalareita joista tulee suutareita, muutamia murhaajia lisää, sotilaita ja tietenkin valokuvaajia. Mutta lopulta kaikki ehjä on terminaalivaiheessa: se voi ja sen pitää lakata olemasta, joten pakene, arvon kuvaaja, kuten pakenit kotimaastasi, siirrä laitteistosi uuteen paikkaan, uuteen kulmaan, älä enää tule häiritsemään meitä.

Koketeeraavan kohteliaiden liikkeiden ynnä hienovaraisesti hintahtavien eleiden riittimenot järjestäydyttyä uudelleen, tällä kertaa selät suorina, jalat, jalkaterät mukana kuvassa. Myöhemminä vuosina koko joukolle riittää roppakaupalla kurkkusyöpää, aviokriisejä ja lainapetoksia, muutto-ongelmia, flaneeraavia flyygeileitä, hapettuneita sormuksia ja tiputusletkuja, tukuihin silkkaa byrokratiaa, mutta ne eivät mahdu kuvaan, sillä kuvassa on ennen kaikkea kuva itse. Sen lakasta liukkaalla laverilla keimailevat esineet ja kohteet sellaisenaan, niin kuin nyt pöytä, mutta ei pöytä joka on kuvavaltava ensin, koska se ei ole muuta kuin nelijalkainen lurjus. Onko kynä yhtään enemmän kynä sen jälkeen kun sillä on piirretty / kirjoitettu jotain? Onko neuvokkaiden veljesten höyryjuna tai tomerien työläisten jono jo menneisyyttä? He ovat yhtä kaikki siinä ja tallentuvat yhteen kuin koko kolmikko sullottaisiin pieneen huoneeseen, se on leikkauspiste, joten muodostakaa asianmukainen ryhmittymä, *groupuscule* niin kuin Jannoo G. oppi sanomaan laivalla kansipelejä pelaavien ladyjen seurueista, kuvaajan ohjeiden ja paviljongin geometrian mukaisesti. *Naps!*

”Onnistui!”

– Tervetuloa takaisin. Olemme aloittaneet.

– Kiitos, virkkoi Lasarus.

Hitaasti, vitkastellen, miltei kuin mykkäelokuvaa näytettäisiin asianmukaisella nopeudella, Ardan avasi oven sisään astuneelle muikeahkolle herrasmiehelle tervehtien tätä soveliaasti mutta niin kuin he olisivat miltei ainoita ihmisiä maailmassa, tai niin kuin maailmassa olisi kyllä muitakin, mutta heistä ei vain olisi enää tarpeen välittää... ja toden totta, katu ei ollut vain hiljainen, vaan sitä ei edes nähnyt pimeyden läpi sen enempää kuin mustia ylensyöneitä takseja, joita entiset kapinalliset kuljettivat kranaatteja pieksuissaan, ADHD:sta kärsivältä karamellilta näyttävää uutta oopperataloa, hypermarketia kirkkorakennuksessa, lasikattoisia kasvihuoneita kansalaisen kaikkiin tarpeisiin, liikennevalojen ääntä tai mitään muutakaan, mikä otaksutun kaupungin ilmeeseen aina kuului sinne saavuttaessa, sillä tämä ryhmitelty naakkamaisuus (ikään kuin olisi tullut jonkin mustan äänieristetyin linnun syömäksi) ympäröi tilannetta, joka hotellin turvakameran kuvassa todella näytti mykkäfilmitä. Sisään astunut, tai jos kelataan hieman taaksepäin, portaita noussut herra ei niinkään ollut pieni, vaan hänen koosaan oli jotain sellaista, jota ei voinut kuvitella samaan otokseen pajavasaran tai flyygelin kanssa... sitten hän oli jo kadonnut sisään saliin, ja jäi ainoastaan odotuksen niukka mykkyys, jossa negatiivit painuivat liian monta kertaa vaihdettuihin pääoven ikkunoihin, vain yksi kuva muun sulautuessa taustan mustaan: smoking-takki, kultaisten ja jokseenkin kauhtuneiden nappien kaaderit järjestäytyneinä epähuomiossa kahteen riviin tavallisen lakeijamaisen astelman sijaan, ohimoiltaan keveästi hopeoitu ponteva herrasmies, joka palasi toimittamasta rakennusmateriaalia tuonpuoleiseen. Hatutta päin, sillä hotellissa ei ollut liikaa tarvikkeita tuotannosta puhumattakaan, ja minkä oli kadottanut, sille sai jättää hyvästit – tai oikeastaan päinvastoin: mikä oli kadonnut, päätyi tänne, kun taas se, mikä oli vain unohtunut, lahjoitettu, hävitetty tai epähuomiossa tavanomaisesta poikkeavaan paikkaan asetettu, pysyi edelleen maailmassa. Koska kiirastulessa ei ollut mahdollista valmistaa mitään, oli osattava käyttää siihen Suureen Johonkin katoavia tuotteita kaikkeen tarpeisiin, ja Hotel European kolkissa totta viekään riitti make-up -välineistöä, matkalippuja, nauloja, huulivoiteita ja -punia, tupeita, hehkulampun lankoja, erilaisia koruja ja somisteita, sukkia ja sukkahousuja, posliininukkeja, savukesytyttimiä ja -rasioita, kampoja, pikkukolikoita, henkilöllisyystodistuksia, silmälasia, niiden keloita jne., riitti lompakoita, kengännauhoja, kenkiäkin ja solkia, ja riitti osia kieseistä ja moottoriajoneuvoista, polkupyörien kelloja ja kelloja muuten vaan, valokuvia joita kansa taskussaan kantoi kunnes kadotti ne sekä itse taskujakin silloin tällöin, sillä ei ole sanottua mitä kukin saattoi kadottaa – toisin sanoen kaikki mikä vain hävisi jäljettömiin, päätyi lopulta tänne. Lasarus katsoi jalkaansa, nosti sitä kuin vaivihkaa ensin eteenpäin ja sitten ylös, ja näytti valvontakameran kuvassa siltä kuin olisi aikonut potkaista palloa, mutta loukkaamatta sen tunteita, tarkasteli kinttujaan, pohjoisirlantilaisen kiirastulen alituisen kosteuden tahattomasti lankaamia mustia kenkiään ja niiden ylle juuri ja juuri asetelmallisesti kurottuvia housujen laskoksia, tervetuloa, hän ajatteli.

– Kiitos. Vuoronvaihto.

”Se onnistui”, toisti Jannoo G.

Ja he ovat asettautuneet rakennuksen eteen kuin tunkiokukot, taustallaan paviljonki, se avaruusmoskeija. Aurinko lekottelee, jälleen uusi ryhmittäminen, heidät on tallennettava, jotta tämä hetki säilyisi vähintään ikuisesti, jotta ei tulisi roppakaupalla kurkkusyöpää, aviokriisejä ja lainapetoksia, muutto-ongelmia, flaneeraavia flyygeleitä, hapettuneita sormuksia ja tiputusletkuja, tukuittain silkkaa byrokratiaa jne., vaan kaikki voisi olla hetken tässä, ja juuri siksi hetki on tuhottava vangitsemalla se kuvaan, sanoo Jannoo G., aivan niin kuin toisinajattelijan mahdollisuus ilmaista itseään pyritään tuhoamaan vangitsemalla hänet, mutta vasta silloin jokainen jokainen rykäisynsä todella merkitsee valankumousta, arkisinkin kauppalista manifestia... mutta silti aina jää jotain, jotain kätettyä mutta kuitenkin aavistettavaa, ja sinne jokainen sana osoittaa niin kuin rapistunut maantiekyltti johonkin vuosikausia sitten poltettuun kylään, josta kenties ei ole jäljellä edes muistikuvaa, nostalgista lapsuuden seepiaa. Vain kuvaaja jatkaa liikettään sillä hetkellä kun valokuva otetaan. Pulppuileva keitto pienen mutta ylpeänä sojottavan paviljongin ympärillä kuin aavikon dynimuodostelmien hidasta kaavintaa, mahtava hyllyvä tasainen soppa, ihmiskunnan riemuvoitto juuri sillä hetkellä kun mekaniikka ylitetään ja muutetaan rituaaliksi. Arvon kuvaaja, tarkastele vielä kerran huppusi suojista kuinka kau-

Jannoo Gambar (1872–1900) Nelson Oto (1845–1917) Arthur Coyrlee (1835–1925) Lasarus Kuitti (1900–1939) Margot S. (1899–1946) Lampo Z. (1904–1957) Brahder Pengadu (1912–1967) Neuvio Arreyder (1967–1977) Oie Arreyder (1945–1982) Ardan Laaragh (1914–1993)

”He olivat eläneet ihmisen elämän ja sen vuoksi kulloinenkin Europa Hotel oli kuin riisuttu tai sanoisimmeko lastalla kaavittu ruumis, hakkuuaukea, raunio, jolla oli muisti muttei kykyä toimia sen pohjalta, tahto muttei ainuttakaan liikerataa tallennettuna aivoihin, kuva, vain kuva, eikä mitään sen reunojen ulkopuolella.”

nfamo

Ville-Juhani Sutisen *Torni (eli ruttokylän pitopöytä)* on jättiläismäinen sika, joka syö minkä tahansa romaanin tai tarinan *Decameronesta* hamaan *Finnegans Wakeen* – ja oksentaa lopuksi itsensä.